

Series Caputum Libri IV. Variar. Resol.

V I. Utrum pensio sit remittenda in- quilino migranti e domo ante tempus contractu præscriptum, propter lemures, sive phantasmata. 212.	XIV. De libris sacris, sive canonicis. 243
VII. De urbe Nisibe, & utrum eadem fuerit ac illa quæ postea Antiochia dicta est. 215	XV. De quatuor primis generalibus Conciliis 269
VIII. Dicis causâ vel gratiâ quid si- gnificet. 216	XVI. De libris hagiographis. 279
IX. De Saracenorum nomine & origi- ne. 220	XVII. De libris apocryphis. 292
X. De cretione quæ in institutio- nibus & aditionibus hæreditatum quondam solenniter adhibebatur. 222	XVIII. De chronologia quæ est in procemio Partitarum. 308
XI. De emendatione & intellectu ca- pitis <i>De nepris</i> , 31. <i>quæst.</i> 2. 224	XIX. De festorum observatione. 315
XII. De interpretatione capitis <i>Julia- nus</i> 94. 11. 9. 3. 229	XX. De Jejuniorum Ecclesiastico- rum institutione & observantia. 329
XIII. De autoritate & intellectu ca- pitis <i>Anastasius</i> , 19. <i>dist.</i> 239	XXI. De dispensatione per rescriptum Principis. 345
	XXII. Verbum <i>Missæ</i> , an vox Latina, Græca, vel Hebraica sit. 357
	XXIII. De purgatione vulgari. 361
	XXIV. De Tribunorum Romanorum origine, muneribus & dignitate, ad legem <i>Officium</i> , §. <i>ult. ff. de re milit.</i> 365

PROCURATORIS REGII CONSENSUS.

Pro Rege consentio, Librum inscriptum D. Ybañez de Faria *Additiones ad Covarruviam*, prælo committi per JOAN. ANTON. HUGUETAN, & Soc. Lugd. Bibliopol. concessis eis inhibitionibus consuetis adversus quoscunque alios per triennium duraturis, in tali casu requisitis. Lugduni 13. Maii 1675.

VAGINAY.

PERMISSIO.

Flat juxta Conclusiones Procuratoris Regii.

D E S E V E.

D. DIDACI

D. DIDACI YBAÑEZ
DE FARIA,
NOVÆ ADDITIONES
ET OBSERVATIONES
AD D.D. COVARRUVIAS
VARIAS RESOLUTIONES.

Ad Libri III. Caput I.

SUMMARIUM.

- 1 Verbum Usura, multifariam accipitur, quæ & fœnus nuncupari solet.
 - 2 Usura definitio, prout questum per fœnus significat.
 - 3 Furtum verbum dupliciter usurpatur.
 - 4 Idem est de verbo Hæresis.
 - 5 Hæresis definitio.
 - 6 Hæreticus nequit effici, qui Eïdem non professus est per Baptisma.
 - 7 Cathecumenus propter hæresim non punitur: & quid de similibus.
 - 8 Ad hæresim formalem qua concurrere debeant, remissive.
 - 9 Verbi hæresis, etymologia.
 - 10 Hæresis verbum Catholicis turpe, ac detestabile, licet per se indifferens.
 - 11 Hæreticus proprie quis censetur, remissive.
 - 12 Hæreticus mentalis num penas criminis sustinere debeat?
 - 13 Hæresis dividitur in formalem & materialem.
 - 14 Usura criminis definitio, & num. 15.
 - 16 Lapsus definentium usuram notatur.
 - 17 Usura non est, ratione mutui deducere in pactum, quod aliis est ex justitia mutuatarius prestare, aut agere tenebatur mutuantis.
 - 18 Utrum fas sit pacisci, ut mutuatarius in futurum teneatur simile beneficium creditori egenti conferre?
 - 19 An liceat pecuniam credere ea conditione, ut mutuatarius invicem illico vinum, vel frumentum remittet creditori?
 - 20 Usura num sit convenire, ut mutuatarius teneatur emere à creditore, triticum ad ejus usum.
- D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

dinum deferre, & similia facere?

- 21 Non licet mutui causâ ultra sortem exigere ex gratitudine.
- 22 Licet creditori accipere ultra sortem aliquid ratione damni emergentis, aut lucri cessantis.
- 23 Interesse alterius interesse an exigi possit?
- 24 Amicitiam in pactum deducere propter mutuum an liceat?
- 25 Usura sine mutuo non datur.
- 26 Usura non committitur cum pecunia traditur ad ostentationem, pretio recepto locationis ex contractu.
- 27 Gener qui pignus frugiferum pro pignore accipit, fructus non computat in sortem: quod regulariter in aliis creditoribus secus est.
- 28 Maritus uti potest re pignoratâ pro dote, quod aliis non licet creditoribus, & num. 29.
- 30 Utrum cessonarius mariti teneatur fructus in sortem imputare? & num. 31.
- 31 Si maritus pignus acceptum pignori dederit, ad quem fructus ex illo percepti pertineant? & num. 33.
- 34 Capitis Salubriter, de usur. intellectus traditur, & num. seq.
- 36 Maritus exigere potest post moram usuras dotis propter onera matrimonii.
- 37 Intellectus ad dictum caput Salubriter, ex D. Covar. & num. 39.
- 38 Constitutio dicti capitis Salubriter, procedit etiam in extraneo dotis promissore.
- 40 Dotis favore maritus lucratur fructus pignoris, nulla præcedente conventionione.
- 41 Maritus an faciat suos fructus omnes ex pignore, vel eos qui sumptibus matrimonii respondent? & num. seq.
- 45 Maritus an valeat exigere præter fructus pignoris interesse lucri cessantis, & damni emergentis?
- 46 Marito licet annuam quantitatem stipulari, quando

- quandiu dos non solvatur.
- 47 Utrum excedere possit quantitas onera matrimonii? & num. 48.
- 49 Ampliatur conclusio, etsi maritus tempus concedat ad solutionem dotis.
- 50 Maritus an possit fructus pignoris lucrari, si promissor dotis dixerit, se pignus tradere pro securitate.
- 51 Utrum valeat renuntiare capiti Salubriter, de usur. & num. seqq.
- 55 Solvito matrimonio an sit locus decisioni dicti capiti Salubriter, & num. seqq.
- 58 Quid si pactum interveniat de fructibus non imputandis?
- 59 Quid de annua quantitate promissa, dum non solvitur dos.
- 60 Vidua secundo nubente, non recepta dote promissa an maritus valeat fructus pignoris lucrari?
- 61 Coniugibus per divorcium separatis quando fructus imputentur in sortem ex pignore percepti.
- 62 Vidua potest stipulari ab heredem viri annuam quantitatem, donec dotem restituat, ratione damni emergentis, vel lucri cessantis.
- 63 Vidua quando possit alimenta, vel annuam quantitatem exigere à marito heredem, dum dotem non solvit, cum seqq. & n. 72.
- 66 Vidua que censetur pauper, ut ei alimenta debeantur, remissive: & cui incumbat onus probandi paupertatem, vel divitias, ibid.
- Heredes mariti an solvendo statim mobilia dotis eximantur à solutione alimentorum? ibid.
- 67 Utrum possim inter usurarium detrabere, si ante annum pecuniam dotalem exsolverim?
- 68 Fructus mobiliu intra annum percepti cum alimentis vidua exhibitis compensantur, & residuum an per heredes restituendum? & n. 69.
- 70 Ex hereditate jacente alimenta prestanda sunt vidua pauperi intra annum.
- 71 Statutum valet, quo vidua certa tribuatur quantitas per mariti heredem solvenda, donec dos restituatur.
- 73 Quid in Hispania observetur de consuetudine?
- 74 Statutum, aut consuetudo an valeat, ut viduis annua quantitas prestetur donec solvatur dos, & n. 75.
- 76 Statutum, consuetudo, ac conventio valet, ut marito annua quantitas prestetur, donec solvatur dos promissa, & n. 77. & 78.
- 79 Jus lucrandi fructus ex pignore an maritus cedere possit, & num. seqq.
- 90 Feudi dominus si illud pignori acceperit, fructus non tenetur in sortem computare, & n. 91.
- 92 Limitatur, & n. 93, 94. & 95.
- 96 Ratio Hostiensis refellitur.
- 97 Alia ratio rejicitur.
- 98 Dominus proprietatis si à fructuario rem pignori capiat, fructus computat in sortem.
- 99 Dominus directi domini an fructus computet in sortem, si rem emphyteuticam pignori acceperit?
- 100 Hæresis est asseverare usuras licite exerceri posse.
- 101 Usura omni jure vetatur.
- 102 Prohibetur jure divino legis Evangelica.
- 103 Et jure Pontificio.
- 104 Jure Civili qualiter usura permitterentur.
- 105 Usura Judæis jure Parritarum quondam permittitur.
- 106 Utrum Judæis in lege veteri liceret exteris facerari, & num. 107. & 108.

- 109 Ab hostibus usuras extorquere num liceat?
- 110 Pontifex usuras licitas reddere nequit, sicut nec in Jure divino dispensare.
- 111 An lex, vel statutum possit usum usurarum licite, aut valide permittere?
- 112 Judæis non licet scenerari.
- 113 Usura per Principes Christianos Judæis remitti nequeunt.
- 114 Usura ex ultima voluntate sustineri non debent.
- 115 Quando ex testamento redditus pecunia legatarius valeat exigere, de quo plures casus distinguuntur, ad n. 123. & ulterius de ea agitur usque ad finem.

USURA, verbum æquivocum multipliciter usurpatur. Primò pro usu cujusque rei: secundo pro augmento, seu accessione rei debita qualibet ex causa: tertio pro actu, & crimine scenerandi: quarto pro lucro, quod mutui causâ percipitur. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 303. n. 1. 2. Sor. eod. tract. lib. 6. q. 1. vers. In capite, Leotard. de usur. quest. 1. num. 1. Uvesembec. in paratit. ad tit. ff. de usur. Theat. vitæ humanæ verb. Usura, in princip. Fœnus pro usura in tertia, atque quarta acceptatione frequentissimè ponitur, ut sub tit. de nautic. fœnor. ubi Cujac. Sor. & Theat. vit. hum. sup. Molin. num. 4. Joan. Bapt. Lup. de usur. §. 2. num. 3.

Ad Num. 1.

Hæc definitio solum convenit usuræ in quarto significato, de quo supra Molin. n. 5. 6. & observabimus inferius, num. 16. Sed eam quatenus crimen scenerandi significat, D. Covar. definit n. 2. vers. Usura igitur: & vide quæ ibi adnotantur per me n. 14. 15.

Ibi: Nec esset bona definitio.

Verbum *Furtum*, simile est usuræ, quia nedum surripiendi scelus significat, ut in l. 1. §. *Furtum*, & alibi passim, ff. de furt. & rubric. Si famul. furt. feciss. dicar. sed & rem ipsam, quæ furtim auferitur, l. 4. ibi, Qui deprehensus est cum furto, ff. de furt. §. Oblatum, vers. Etiam prohiberi, ibi: *Furtum querere*, Institut. de oblig. que ex delict. nasc. Molin. n. 2. Leotard. ubi sup. Unde cum delictum furandi à re furtiva distinguatur, ut patet, definitio Consulti in d. l. 1. agentis de crimine, rei surreptæ adaptari nequibit, quanvis utrumque eodem significetur nomine. Res quidem furtiva nihil est aliud, nisi quod domino invito furandi affectu contrectatur.

Ad Num. 2.

Similiter hæresis & facinus contra Fidem Catholicam, & propositionem eidem adversam complectitur. Molin. n. 2. Azeved. in l. 1. num. 23. tit. 3. lib. 8. Recopil.

Hæresis crimen multifariam solet defini, ut videret licet apud Farin. de hæres. q. 178. §. 1. à n. 3. & a. Lugo de virtut. Fid. disp. 20. sect. 1. num. 31. Cantera

Verf. Hinc sanè deducitur.

Quis propriè, ac formaliter hæreticus censetur, discas ex laudatis sup. n. 8. quibus adde Farinac. à n. 16.

Ait Præses noster, *Qui hæresim pronunciaverit, vel asseruerit*; & in hæresis definitione dicitur, *Error assertus*. Unde colligitur, hæreticum non censeri qui errorem adversum Fidem mente pertinaciter conceperit; sed tamen hunc poenam excommunicationis, & infamiae incurrere, ac puniri posse, etsi jam errore rejecto, crimen per propriam confessionem detegatur, tenent Menoch. de arbit. casu 360. n. 7. Roxas de hæret. part. 1. à num. 233, ac est communis Jurisperitorum, teste Azeved. in l. 1. n. 152. tit. 3. lib. 8. Recop. Contrarium docent communiter Theologi, & ex nostris Tusch. lit. H, conl. 92. n. 9. Jul. Clar. §. Hæresis, n. 23. & alii apud Azeved. Quam sententiam tenendam, & in praxi servandam resolvit Pegna in addit ad Roxas, sub n. 246. Consulas Cante-ram fusè disputantem in qq. crimin. tit. de quest. tang. punit. delict. cap. 1. ex n. 8.

Ibi: An si hæresim accipiamus.

His convenit Theologorum distinctio inter hæresim formalem, & materialem: nam si propositio Fidei contraria ab homine Christiano pertinaciter errante scribatur, vel enunciatur, erit formalis; si verò per ignorantiam, aut inadvertentiam, erit materialis: quemadmodum si à Turca, vel alio infideli proferatur; aut si scripta, auctore ignoto, reperitur. Card. Lug. d. disp. 20. sect. 1. n. 1. Pater Suar. de Fide, disp. 19. sect. 2. n. 2. Haud pauca de hæresi scitu perdigina petes à Theat. vitæ humanæ verbo Hæresis.

Verf. Usura igitur.

Usura pro crimine scenerandi accepta, est *Voluntas capiendi ultra sortem lucrum aliquod temporale vi, & causâ mutui principaliter*. Hanc D. Covarruv. definitionem amplectuntur Azeved. in l. 1. n. 11. tit. 6. lib. 8. Recop. Cantera qq. crim. sub tit. de quest. tang. punit. delict. cap. 8. de furt. n. 51. Lessius de just. & jur. lib. 2. cap. 20. dubi. 3. n. 22. Molin. eod. tract. 2. disp. 303. n. 9.

Verum ea definitio, ut ait Lessius refertur ad usuram, quæ in animo consistit; & ad peccatum, quod per solum consensum contrahitur: non tamen declarat essentiam usuræ, quatenus est crimen punibile poenis in usurarios stabilitis, ad quod actus desideratur externus, cum cogitationis poenam nullus sustineat, l. cogitationis, de poen. Marefcot. variar. lib. 2. cap. 133. num. 14. de quo sup. n. 12. ubi de hæresi. Nec furtum est voluntas contrectandi, sed ipsa contrectatio rei alienæ, domino invito. Quapropter, ex Lessio, & Hostiensis in Sum. tit. de usur. §. 1. usura, prout delictum, ita congruè definiti poterit: *Mutuatio expressa, vel implicita pacto, aut intentione capiendi lucrum ratione mutui principaliter*. Alias definitiones refert Villal. in Summ. tract. 2.2. diff. 2. n. 2. Felician. de censib. lib. 1. cap. 5. n. 2.

Quamplurimi, tam ex nostris, quam ex Theologis videntur in æquivocum incidisse, quod D. Covar. initio hujus capituli prænotavit, usuram

Cantera quest. criminal. tit. de tangentibus punit. delict. cap. 1. num. 1. Theat. vitæ hum. verbo Hæresis, vers. Præmissa etymologia, cum seqq. Est igitur hæresis, *Error intellectus voluntarius contra aliquam Fidei veritatem, cum pertinacia assertus ab eo, qui Fidem recepit*. Hanc definitionem egregiè per singula verba disserens, exponit Sanch. in Decalog. lib. 2. cap. 7. per tot. ejusque series habetur apud Theatrum vitæ humanæ, vers. Parilis est.

Licet quis adversus Fidem errorem pertinaciter sustineat, hæreticus non censetur, nisi per Baptisma illam sit professus. Card. Lug. sup. sect. 4. num. 138. Sanch. num. 1. Farinac. num. 16. Uvesembec. in paratit. ad tit. C. de hæretic. num. 4. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 33. cap. 4. num. 5. Villadieg. tract. cont. hæret. prævit. quest. 2. num. 2. Peña in not. ad Vignate tract. de hæretic. quest. 2. vers. Sed propriè, Arnold. Albert. de assert. Cathol. quest. 2. num. 1. & 2. Azeved. in l. 1. num. 14. tit. 3. lib. 8. Recop. ubi probatur.

Unde catechumenus poenis hæreticorum minime subiacebit, etsi errores in Fidem pertinax amplectatur. Card. Lug. num. 139. Sanch. num. 34. Azeved. num. 24. apud quos de fictè, aut invalidè baptizato; de infante baptizato, nunquam de rebus Fidei instrumto; atque de eo qui dubitat, an Baptisma susceperit.

Ibi: Exigit profectò multa quidem.

Ad crimen hæresis contrahendum plura ut concurrant desideratur, de quibus Card. Lug. d. disp. 20. sect. 4. & 5. Cardin. Tusch. lit. H, conclus. 92. Sanch. d. cap. 7. Jul. Clar. §. Hæresis, num. 2. Azeved. sup. ex num. 12. Petr. Greg. num. 5. Theat. vitæ humanæ verbo Hæresis, tit. Requisita ad hæresim.

Ibi: His accedit, quod hæreseos nomen.

Vox hæresis unde deducta, ambigitur, ut constat ex Theat. vitæ hum. verb. Hæresis, in princip. ubi diversæ traduntur sententiæ: & omis- sâ quam probavit lex 1. tit. 16. p. 7. etymologiâ, communiter placet, hæresim dictam à Græco verbo *αἵρεσις*, quod electionem sectæ, seu disciplinæ significat. Card. Lug. sup. sect. 1. n. 2. Card. Tusch. num. 2. Petr. Gregor. n. 3. Carrer. tract. de hæretic. num. 5. Farinac. num. 41. Azeved. num. 1. Cantera num. 1. Uvesembec, in paratit. ad tit. C. de hæretic. in princip. Ugolin. de hæret. cap. 1.

Quod quidem verbum ex se indifferens est, sed apud nos Catholicæ Fidei professores nunquam in bonam partem usurpatur, semperque delictum, ac infamiam denotat; nam cum teneamur revelata à Deo, & per Ecclesiam ad credendum proposita firmiter amplecti, captivantes intellectum in obsequium Fidei, eumque subjicientes infalilibus Sedis Apostolicæ definitionibus, nobis non licet sectam ullam eligere, nec à veritate Fidei Catholicæ deviare: ideo apud nos hæresis, quatenus doctrinæ electionem significat, pro crimine omnium turpissimo accipitur. Observant Cardin. Lug. ubi proximè, Simanc. de Catholic. institut. cap. 30. num. 1. Farinac. de hæres. q. 178. §. 1. num. 43. Theat. vitæ humanæ sup. vers. Hæresis autem.